Any tercer - II.ª Epoca - N.º 91

Dissabte 25 de JULIOL 1925

Justícia Social

15 cts.

SETMANARI SOCIALISTA

Redacció: Guardia, 14, pral. - BARCELONA

> Quan serà comprès que el patriotisme consisteix, sobre tot, en fer la pàtria digna?
>
> *GABRIEL ALOMAR*

La Pau i la Justícia

Un altre aniversari de la darrera gran guerra; d'aquella selvatge baralla que no ha alliçonat prou els homes encara; on es desfeu la il·lusió de la solidaritat suficient entre les mases; on quedaren com enemics sense haver-se ofés homes que abans es deien amics i companys.

Perduren les causes de guerra: la competencia comercial entre nacions augmenta; la política colonial ha de lluitar amb sublevacions dels indígenes i els propósits d'imposar la civilització d'occident topa amb altres ideals de certs países com per exemple la India. No tothom desitja revisar la Historia ni examinar les injustícies existents.

Part dels directors de la política mundial volen que el món perduri en l'estat actual. La pau amb que somien és el *statu quo*; detenir el progrés o la civilització, com si això fos possible. I no veuen que l'estructura social present encarna la guerra en el seu mateix sí. I els que no concebeixen altra estructura per a la societat, dedueixen lógicament com a cosa fatal i eterna la lluita sagnant entre els homes.

Bosnia i Herzegovina foren un dia anexionades a l'Austria. Avui n'estan deslligades, formen amb Servia i Montenegre la Iugoslavia, voluntariament. No conspiren per a emancipar-se ni per a passar-se a altra nació. Es natural que si les regions apuntades es troben avui a gust, es sentissin altrament quan eren agregades a l'imperi Austro-húngar.

Va produir-se—per dissort—l'atemptat de Sarajevo, que, com a petita espurna encesa en un paller, motivá la guerra europea o més que europea mundial. Si el regne de la justícia hagués actuat entre els pobles, probablement l'atemptat no s'hauria comés, i la guerra hauria estat mancada de motius.

Per a castigar un crim d'uns quants es declara la guerra a tot un poble, es sacrifiquen vides absolutament innocents només pel delicte de viure en la terra que habiten els delinqüents.

Aquestes víctimes s'immolen en ares de la patria quan un poble creu que un altra patria l'amenaça i es llença a la guerra contra ella. En molts l'ideal clássic de patria encarna el desig de grandeses i de domini. Qui no recorda el «Deutschland uber ales» dels alemanys i la satisfacció dels patriotes espanyols quan llegeixen que en temps de Felip II mai es ponia el sol en els dominis d'Espanya? Hi ha catalans que recorden les gestes sagnants dels «Almogaver» i somien en l'antic regne d'Aragó. Cada país necessita o creu necessitar altres terres per l'expansió de les seves manufactures o per importar primeres materies. Quan topen dues nacions que pretenen el mateix, ve la lluita naturalment. Aquesta guerra amb el triomf del més fort i l'anorreament dels menys adaptat és acceptada per una classe d'individus que creuen que el *strugle of live*—lluita per la vida—és la norma per a la humanitat futura com ho ha estat en part per a la humanitat histórica.

Hi ha una altra gent—els socialistes n'hauriem d'ésser una mostra—que volem un respecte absolut al dret de tot home i de tot poble i que aspirem a atenuar progressivament aquesta lluita, sustituint-la per la cooperació i la fraternitat entre els homes. Cerquem una justícia que garanteixi la llibertat de pensament, que asseguri els mitjans de cultura i de subsistencia amb tot ésser humá, sense distinció de raça, religió o nacionalitat. El socialisme s'está posant a prova en el món i cal que reeixim pura i victoriosament de l'experiencia. Cal que ni l'egoisme personal, ni el col·lectiu ens ceguin la llum de la ment. Cal que posem les conveniencies materials per sota dels ideals de Justícia.

Es un moment en que deuriem cridar als germans de França i als germans del món sencer: Examineu el vostre ideal i la vostra conducta! Voleu la pau? Cerqueu la Justícia i la pau vos será dada amb escreix.

PAMPELLUGUES

Pau, pau y sempre pau. —Aquella disposició, llei, bagatela o el que sigués, que en temps dels governs nefasts fou establerta per tal de garantir als dependents del comerç i de la industria el treball máxim de vuit hores diaries avui ja no es respectada. Hi ha tal patró patronat per la Verge de Montserrat que fins gosa exigir el treball de la seva dependencia durant els dies de festa al matí, si acás no hi ha missa de campanya.—Val a dir pero en descarreg d'aquesta bona gent d'ordre que si bé fan treballar més a la llur dependencia en canvi han abaixat els sous, o el que menys segueix mantenint els sous de fam d'abans de la guerra; i fins n'hi ha un al carrer de Balmes que en tornar de viatge els seus viatjants els despatxa fins a la temporada següent sense pero plantofejar-los.

Tu no me l'encendrás. —La nostra jovenalla més hardida defensa sovint aquella vella idea de cremar els Museus, ço que és molt assenyat perque en els museus se troben molts retrats de la camada aristocrática i de la llopada burgesa i perque l'art que hom conserva en els museus és un article car, superflu i de simple luxe, destinat a la delectació d'aquestes classes gandules; perque l'art és un estímul a l'intel·lectualitat avui dia tan aburgesada. —Jo de vosaltres, nobles incendiaris, faria quelcom de millor: tancaria amb pany i clau aquests museus tan inics per a que ningú s'infectés en la llur contemplació. Cuan el vostre govern providencial se trobés sense am ni em ni un pá a la post, ço que amb una tan pura ideologia no trigagaria gaire a succeir, aleshores seria ocasió de desfer-se d'aquelles rampoines, que sempre valen milions; i en tal cás les encolomaria als altres Estats que siguessin governats pels infeliços maniátics de la cultura; ço que representaria per a ells la gran metzina, la colossal derrota, mentres que per a vosaltres representaria encara uns calerets per anar tirant.—No fessiu pas com els Soviets, que han reorganitzat els museus russos amb major luxe i munificencia del que feren en aquest sentit el governs tzaristes!.....

La conservació de la Energia. — Nostre Senyor ens ha castigat, ha castigat la nostra poltroneria de sols adoptar dels Evangelis el que'ns convenia; alló de presentar les galtes, posem per cas; Nostre Senyor ha castigat la nostra negligencia respecte als altres preceptes contradictoris del Evangeli. Perque el cas és que l'Evangeli s'ha de practicar integrament amb totes les seves contradiccions, presentant les galtes cuan convé i també plantofejant-ne d'alienes cuan convé. Les plantofades no són altra cosa que una de tantes manifestacions de la Energia cósmica, la cual, hom ja ho sap, és quantitativament constant. En l'aire sura un volum X, de plantofadas: si nosaltres no sabem fer ús de la nostra porció ja vé aleshores qui se'n fa amo. I així se produeix aquell célebre desequilibri europeu dels pobles qui tenen moltes plantofades per a repartir i aquells altres qui només tenen bones i lluentes galtes rosades per a rebre'n.

Joan Sacs.

Obrers: Sou petits perquè esteu de genolls. Redreceu-vos!

JAURES

Quan va caure mort Jaurés a la vigilia de la Guerra Europea, la gent burgesa, davant el cos calent de la víctima, amb una joia sinistra va preconitzar el fracás del socialisme i de les idees pacifistes.

Avui encara diuen: Si el socialisme no va evitar la guerra passada tampoc evitará la futura. El socialisme es mort.

Peró els camins no més son dos: el de la pau i el de la guerra. Si la barbarie burgesa es mofa dels que volen la pau es que prefereix la guerra. Quina mena d'interessos seran els seus que necessita la guerra per a protegir-los.

Els socialistes volem la pau. I la pau será.

Peró si la pau no vingués. Si la pau fos una utopía, com la bondat de les gents, la nostra dignitat humana i tot el patrimoni moral de la civilització ens obligaría a estimar-la a defensar-la i a imposar-la, fins al sacrifici.

Jaurés van matar-lo per qué tenía aquestes idees.

Visca Jaurés.

ELS OBRERS I LA POLÍTICA

II

Deiem en el nostre darrer article, que era necessari que els obrers intervinguessin en la política, organitzats en un partit de classe.

Si no hi haguessin altres raons prou poderoses per a demostrar aquesta necessitat, el fracás de l'organització obrera —que tots havem presenciat i deplorem—en seria una demostració prou convincent.

Es debades volguer negar l'evidencia, a l'organització obrera li faltava un braç, i aquest braç era el partit. Ni un partit polític obrer per gran i ben organitzat que fos podria mai respondre a les necessitats del poble productor sense comptar amb una forta organització sindical, ni tampoc aquesta pot tenir mai eficacia plena sense l'ajut d'un partit polític obrer.

L'afirmació de que «el sindicalisme es basta a si mateix, és un error que ens ha portat enganyats molt temps, i ha motivat greus conseqüencies. No és que volguem negar el valor immens que pot tenir l'organització en sí; al contrari; tenim una idea elevadíssima respecte el seu valor i la seva missió, sabem la utilitat que pot tenir per a tots els qui som víctimes de la despietada explotació capitalista, en tots els ordres de la vida, la sentim en el cor, és a dir, l'estimem, i creiem amb el seu resorgiment. Es per això que voldriem que els que col·laborin a reorganitzar-la, es donguessin compte de que és precís crear la força complementaria indispensable. I aquesta força és el partit.

Tenim la seguretat de que un gran nombre de companys acceptarien una actuació política; tan sols els qui tenen un esperit extremadament sectari, hi són refractaris, com ho són, sistemáticament, a tot el que no siga alló que ells pensen.

Molts dels qui en la passada actuació sindical tingueren cárrecs representatius, en més d'una ocasió—conscientment o sense donar-se'n compte—n'havien fet de política.

Si anessim a enumerar tots els actes realitzats per aquells companys, començant per la intervenció en comissions mixtes o paritaries, delegació de comissions a governadors, alcaldes i ministres, i acabant per les visites fetes a alguns sindicats per determinats polítics, i la relació directa que alguns d'aquells companys han tingut amb diverses personalitats de la política, trobariem que la major part d'aquells companys que dirigien i representaven a la organització, en moltes ocasions, davant de circumstancies que no sols comprometien el prestigi i la vida del sindicat, sinó també la dels seus components, per a evitar tantes jornades dolloroses i l'enderrocament de tot el que tant havia costat de construir, no haurien vacilat—si haguessin pogut fer-ho—en anar inclós al Parlament, per tal que fos escoltada la seva veu, que en aquelles tristes circumstancies es perdia en el buit; car tots aquells polítics que els afalagaven, en el fons no eren res més que servidors del capitalisme i enemics de tota la vida. I si entre ells hi havia alguna excepció, podia fer molt poca cosa en pro de la nostra causa.

Si aleshores hagués existit un partit polític obrer amb estreta relació amb l'organització sindical, no hauria estat necessari caure en aquella política més térbola que es volia combatre, en aquella política de cantonada,—que cada hú interpretava al seu gust i quasi sempre era objecte de murmuracions i d'ironies—i segurament que l'organització tampoc hauria sofert tan trágiques conseqüencies ni la total desfeta dels sindicats, perque és ben segur que tampoc no haurien seguit pels camins de perdició que no podien portar-los enlloc més que al seu total anorreament.

Cal que meditem, car en totes les batalles que es presentin al capital, aquest apel·lará a totes les armes i a tots els recursos per tal de no fer cap concessió; i entre totes aquestes armes té la política, la qual sap esgrimir molt bé i li dona la solució de moltes coses sense tenir d'exposar els interessos particulars.

Nosaltres, els obrers, ens hem entossudit en despreciar aquest mitjá de lluita, pero quan ens veiem acorralats, vençuts i trocejats, aleshores ens mostrem adolorits perque la premsa—que tota és política— no s'emprén la nostra defensa, fent veure a l'opinió pública la justícia de la nostra causa; i ens indignem perque en el Parlament no hi ha ningú que intenti aixecar la veu per a defensar els nostres drets ni per a protestar de les injustícies que s'ens fan.

En qué quedem? Es que només creiem amb l'eficacia dels nombrosos recursos de la política quan ens veiem perduts? Així farem com aquells que es passen la vida negant i renegant de tot lo humá i de tot el diví, i a l'hora de la mort s'abracen al primer Santcrist que els hi presenten.

Tinguem més serenitat per a judicar sobre la bondat de les coses, car així ens estalviarem molts disgustos, no malgastarem tantes energies, i sobretot, no farem tan sovint el ridícol.

Viladom

Aquest número ha passat per la censura

Un nou procediment

Aquest noi de disset anys que a Gilanos ha mort a dos germanets més petits perque a casa seva eren molts de família i no hi havia menjar per a tots, sense saber-ho, tenia un sistema, com l'amic Brand—avui aclaparat per haver-se trobat un sistema—. Però no sols un sistema, tenia una doctrina, una llei; un enfarfec de lleis sociològiques aclareix i dicta el seu fet. Malthus el pietós, inflat de ciència econòmica, no sapigué dir millor ni demostrar tan bé les seves conclusions. Quin millor mitjà de treure d'un banquet que a cops de destral?

Si tots menjaven poc i per tan es nutrien poc i pujaven esmirriats i mancats de sava, tossint i badallant pels recons; sino eren sols aquells menuts els condemnats a mort certa i promte, sino a la llar ja, tots els de la família, quin pecat hi ha que per salvar als demés es sacrifiquessin aquelles dues criatures? Si vivien amuntegats per ésser masses, si tenien de restar drets perque sentats no hi cabien i dormir a sostres, perque per estirar-se no hi havia espai, dieume quin filosop ni enginyer podia trobar més bona solució al problema?

Per què horroritzar-nos del crim, quan en lloc de crim és potser un acte de defensa social. No hem sentit dir de nàufregs que per salvar als més tenen de crospir-se'n un, fet a la sort? Que eren aquesta miserable família sino uns nàufregs en aquest mar tempestuós de la societat cristiana? I aquest mosset, no és un brau capità, un con estadista, un professor d'Economia? Si en la vida social ho veiem tots els dies, si nosaltres, caps calents, cada moment ho repetim. Solament que la societat no ampra la destral, sino mitjans menys eficaços i menys pietosos, la tuberculosi, l'anèmia, el raquitisme, l'atrepsia, etc., etc., tot això que els metges ens diuen per espaordir-nos i ells fer visites.

Ara mateix, en plena època de pau i concòrdia social que vora dos anys disfrutem, en mig d'aquestes dolceses octavianes, els patrons aprofiten l'avinentesa de poguer parlar fraternalment als obrers per a disminuir els jornals; i així la companyia d'autobusos els hi rebaixa el salari de vuit pessetes a set, així mateix els fabricants de somniers, de dotze, rebaixen a vuit, etc., etc. Sobra gent, pensen els patrons; per cada fàbrica, per cada taller, per cada comerç, passen i repassen homes demanant feina. Sobra gent que no cap a la ciutat, que no la volen als camps; quin millor procediment per a fer-la cabre que matar els sobrers? Quan no s'hi cap es fa nosa. Com que ni el menjar, ni el beure ni els lloguers han baixat—i cà han de baixar!—no menjaran, tindran que dormir al ras per places i carrers i els febles emmalaltiran i es moriran i els forts restaran. Vagin a can pistraus els febles, doncs. Tot pura Economia Social.

Quan una família, un estament, un poble, s'excedeix en feconditat cal delmar-lo. Qui no troba plat al banquet de la vida que dejuni, ens digué Malthus i ens repetiren els seus deixebles i ens repeteix el món burgès ben documentat. I com que el que dejuna fora de tot rite religiós i de tot sibaritisme quaresmal, es mor si ho fa durar massa, trobo jo que el procediment d'aquest minyó de Gilanos no és cap disbarat mirant-ho fredament, que és com se tenen de mirar la Sociologia i la Economia Política.

A veure, per quins set sous s'ha de fer patir an aquell pobre diable que no ha menjat ni menjarà? Perque, estirat a la porta tens de fer arribar a les seves narines les fragàncies dels menjars ben condimentats i l'alegria dels que satisfan la seva gana abastament? No veieu que és fer-li vindre mals pensaments? No compreneu que el seu cervell potser es revoltarà al veure sortir an aquell bon senyor, gras, vermell, oliós el rostre, decordada l'ermilla i els primers botons de les calces? El millor procediment és la mort ràpida, fulminant.

Diguin-me els meus lectors—si en tinc—, quina diferència hi ha entre el fet de Gilanos i que una ciutat com Barcelona que necessitaria bons hospitals per a 8.000 llits, segons diu una revista mèdica, i els que té—dolentíssim el més important—escassament arriben als 2.000 llits? Què en fa d'aquests sis mil persones que queden fora que passen llur malaltia i arribi l'hora de la mort en una casa o una barraca infecta, empudegant als que els envolten, contagiant a la parentela i als veins, amoïnant amb els seus dolors i les seves misèries a tots els seus? Això, després de vint segles de la predicació cristiana; això amb hospitals com Santa Creu amb segles d'existència i hereu de bastantes deixes—i avui empenyat en més de sis centes mil pessetes.

I aquestes cases del districte V,—únic on es té un embrió de estadística—, que maten el cent per mil i el cent cinquanta per mil i el doscents per mil de llurs estatjants a l'any. Dieu-me: entre el propietari i el noi de Gilanos, hi ha molta diferència? Si acàs serà en favor d'aquest últim, car per el seu acte no en va cobrar cap estipendi ni gratificació i l'amo de la casa no es descuida pas de cobrar el lloguer tots els mesos.

Meditem sobre el fet d'aquest minyó. A veure, que ens dongui unes conferències, que posi una càtedra, que escrigui un tractat sobre l'abast del seu fet i que es convoqui una magna assemblea per a discutir el tema. Obrin una enquesta sobre si és millor matar a la gent sobrera cegament, pares de família, adultes en estat de produir, mares que alleten infants, el mateix que vells i criatures, per la fam, per la tuberculosi, pel raquitisme, per l'anèmia, emmalaltint-los, fent-los sofrir, o occir-los serenament, científicament, triant als menuts que mengen i no produeixen, triant als vells, als tarats, als malaltissos, càrregues pesades per a llurs famílies, paràsits malbaratadors d'energies, destorb social i motiu d'emmurriament privat.

Pense-m'hi en tot això. No sigui cosa que portats per un sentimentalisme carrincló burdegem un mitjà de defensa social. Pense-m'hi.

Cot de Reddis

L'iniquitat econòmica és la més irritant, però no la única iniquitat social que s'ha de combatre. Per tan, el Socialisme deu atacar tots els mals socials i morals, i posar fí, no sols a l'explotació de l'home per l'home, a totes les apreciacions i iniquitats religioses, familiars i polítiques, sinó també a tots els egoismes, a totes les dureses molestes i, en conseqüència a tots els sofriments evitables.

VERS ELS DIES NOUS

L'ideari de la "Unió Socialista"

Corresponent al prec de molts companys transcribim a continuació uns quants parágrafs de la declaració de principis feta inicialment per la «Unió Socialista de Catalunya», tot lamentant-nos de l'impossibilitat de reproduir la *in extenso*:

«El nostre credo, universalment difós i conegut, ens obre per si mateix la ruta que havem de seguir. La nostra acció pot definir-se senzillament en aquests termes: En les lluites que es plantegin entre el treball i el capital, el nostre lloc és, invariablement, al costat dels treballadors. En les lluites entre treballadors, si em de pendre partit, el nostre deure és ajudar els que vagin un pas més enllà en l'ordre de les reivindicacions proletaries.

Però en la nostra terra—que és el lloc on necessàriament hem d'actuar—convé proclamar en aquest mateix acte de baptisme que ingressem en l'ordre civil per excel·lència i que res absolutament podrà fer-nos perdre el compàs entre els principis i l'acció, amb el fi que aquesta sigui per la seva bondat i rectitud la garantia i la penyora de la bondat dels principis. Som dels que creiem fermament que l'acció i els principis, en matèria de renovació social, es confonen i es completen. Podrà el temperament divers dels homes desvirtuar l'eficàcia dels principis salvadors però quan aquests principis descabdellen llurs virtuts operatives, l'acció es santifica per la pregona inspiració que la mou i la guia.

Declarar que som homes d'acció no vol dir que rendim cap culte a la violència. No volem, naturalment, infondre entre els treballadors un esperit de beatífica passivitat ni una resignada propiciació al sacrifici i al martiri, però hem d'aconseguir que tinguin sentits per compendre que la veritable revolució social és obra de germinació i aquesta germinació serà sempre malaurada per tota obra de violència. Es més: hem de proclamar una veritat elemental, que és la de que la primera finalitat de la revolució social és l'extermini de la violència i l'imperi pacífic del dret i de la raó natural. La violència és incompatible amb tota sana doctrina d'amor als homes, la qual s'empara i triomfa per la força que li adjudica la cohessió de la massa que lleialment ha de seguir-la.

L'elaboració de principis amb el més alt sentit de la vida humana; la recerca de totes les llums de la intel·ligència per fer-les col·laboradores de la nostra magna empresa; la intervenció decidida i generosa en aquelles accions que puguin tenir trascendència social, la iniciació o participació en tota obra de cultura i d'edificació socials, preparant o participant l'adniment d'una humanitat més justa i més perfecta. Veu's aquí un programa d'acció immediata per a la UNIO SOCIALISTA DE CATALUNYA. Veu's aquí una orientació. Veu's aquí una tasca a acomplir.

L'experiència, la vida mateixa, ens anirà ensenyant el camí. Ens cal penetració, ductilitat, clarividència. Si la tenim—com que de les nostres conviccions no hem de dubtar-ne—podem aixecar un monument que per la seva significació, per la seva dinàmica i per la seva vitalitat sigui la més alta esperança i la més bella realitat que s'ofereix a la Catalunya present i futura.»

La «UNIO SOCIALISTA DE CATALUNYA.

Les lletres i les dèries

GUIMERA

Després d'un any de la mort del poeta la gent té encara present l'espectacle del seu enterrament; l'homenatge apoteòsic del poble, i aquell silenci emocionant que ens fèia sentir a dintre el cor les notes vagues d'una marxa fúnebre.

De l'obra de Guimerà se'n pot parlar encara. De Guimerà, de la seva època, de Guimerà i de la seva escola caldrà que en parlem més sovint.

Guimerà és un símbol popular i com tots els símbols porta al seu voltant una auriola de respecte i de veneració que ningú gosa de profanar. No obstant, la novíssima generació té pel gran poeta una veneració barrejada de reserves. S'ha dit molt sovint amb una certa intenció ambigua que Guimerà era un home senzill, apassionat i de sentiments elementals, gairebé una ànima de serafí. El cert és que Guimerà, no essent un home complicat tampoc era un pur ingènu. Peró això no li atenua cap mèrit, sino tot el contrari. Davant la mesquinesa i poca vitalitat de la nostra joventut literària, cada dia més prescupada amb la gramàtica i més prudent davant la vida, Guimerà romàntic, vehement i cordial, és tot un exemple.

I és que del romanticisme n'hauriem de parlar una estona. Aquí hi ha molta gent que se'n riu, sobretot aquests petits filosops de divuit anys que volen parlar com si en tinguessin quaranta, ens volen fer creure que per ells això del romanticisme és una cosa donada i beneída. Aquesta gent que ja neix madura i que puja dreta com un ciri, amb una educació escolàstica que no els deixa defallir és un cas d'inconsciència humana que si l'ensenyessim gaire, aviat la gent dubtaria de l'existència de la literatura catalana.

El romanticisme és una cosa decadent. Això ho aprenen de dir als quinze anys, que és l'edat que els xicots que van als Jesuites s'han de sentir que Voltaire era un ase i que Rousseau era un pobre diable. Està clar, amb aquestes idees aquest jovent que puja quan arriba als vint-i-cinc anys justos ja fa pudor de cadàver.

Altrament els literats joves es creuen que fan una demostració de superioritat rient-se dels vells. Si aquests fan una rebequeria ortogràfica sembla que s'ensorri el món. I no obstant, quan ho haurem pesat i sospesat tot, ens trobarem que els vells, les patums tenen la raó. El noucentisme—que és encara una cosa molt present—representa un esforç per la cultura, ho hem de reconèixer; però literàriament, representa molt poca cosa. El noucents ha estat l'època de la ciència i de la gramàtica, però l'art literari ha avençat molt menys. Sobre tot les idees de l'ordre i del límit i de la sordina que predicava Xenius contra la disbauxa romàntica de la renaixença ha estat un error estúpit.

La joventut que a tot arreu si té sensibilitat és subversiva, explossiva i anarquista, aquí s'ha cansat de predicar el mètode prudent i la mida justa.

En Cristòfor de Domènech ha dit que Catalunya tenia moltes raons per ésser sentimental. Les té totes; per això creiem que el noucentisme en intentar contradir una llei biològica ha fet una mala feina, una feina contra el país.

El noucentisme significa el divorci del poble i els escriptors joves. El poble vol que l'entenguin i fer-se entendre i els literats s'han tancat a la desacreditada torre d'Ivori esperant que un dia o altre el poble es recordaria d'ells i els passejaria triomfalment.

Guimerà ha estat el contrari de tot això, i per això ha triomfat. Ell, amb el seu cor senzill, estimava la multitud i la multitud l'estimarà sempre a ell. Per això amb el país plè de poetes quan Guimerà va morir, el poble va sentir una gran desolació i un gran buit.

M. V.

Notes literaries

—Un article de Gaziel parlant del favoritisme literari i de l'esperit de capelleta n'ha provocat un altre de «La Publicitat» posant les coses en el seu lloc.

Efectivament, entre nosaltres les pretericions literàries no existeixen. Més aviat la gent està a l'espectativa dels valors nous, dissortadament escassos.

De pretericions no n'hi ha. En canvi el que hi ha és un excés de consagracions ràpides i inopinades. I en aquestes consagracions sobreres potser sí que hi té quelcom que veure l'esperit de capelleta.

—S'anuncia com imminent l'aparició de la segona edició del llibre «Coses Vistes» de Josep Pla.

—«Edicions Diana» prepara per a molt aviat el llibre «El maravellós desembarc dels grecs a Empures», de Manuel Brunet.

—Alexandre Plana, que tan èxit ha aconseguit amb la seva obra «El mirall Imaginari», prepara una novel·la que publicarà la «Editorial Catalana».

ECOS I COMENTARIS

«L'Escola de tots»

Dues vegades ha publicat ja el nostre col·lega «La Publi» un magnífic editorial amb el títol que encapçala aquest paragraf.

No cal dir com ens plau la simpatía difusa que van assolint les nostres idees. Fa uns quants anys aquest tema no més era glossat pels amics nosrtes.

Bona és l'idea pel día que l'Estat pugui o es decideixi a realitzar-la. Es una norma esencial del socialisme i serà de les primeres en triomfar. Però encara creiem millor que la «escola única» de l'Estat l'escola de tots creaua pels particulars; la qual cosa significaria l'encarnació en el poble del principi de la fraternitat humana. Fóra qüestió que el diari català es preocupés de què es realitzés el més aviat possible aquesta aventatjosa educació. Hi ha escoles en les que pugui influir «La Publicitat» per a que s'admetin pobres al costat dels qui poden pagar i nois d'altres creènjunt amb els catòlics?

Amb aquesta escola per a tots s'assoliria que fos viu i creixent l'ideal de tolerància predicat sovint en les seves columnes i que s'anés esborrant en la consciència dels homes el sentiment de separació del altres germans seus; prepararia a la societat per suprimir «el privilegi més injust» de què la cultura sigui, en general, sols assequible a les clases adinerades i treuria dels cors dels infants innoscents la pena de veure's pobres per culpa de tots.

Angel Samblancat

L'escriptor Angel Samblancat, autor del nou llibre «Jesús atado en la columna» és un enemic de les festes apoteosiques. Fins en el moment de rebre el cordial homenatge dels seus amics li ha plagut de manifestar-ho amb paraules d'un to, mig de facecia, mig d'emoció.

Nosaltres, que no ens podreu fer retret d'haver contribuit a cap consagració apoteòssica no podem, però, deixar passar el moment sense dedicar algunes paraules al popular escriptor aragonés.

Algun professor tomista doblat de poeta metafisic es possible que digui que En Samblancat és un primari. Aquesta paraula subratllada amb una ganyota de cor agre voldrà dir que En Samblancat no l'interessa.

Heu's aquí l'actual pedanteria. Com el professor, qualsevol pixatintés intel·lectual s'atreveix a definir com un oracle. L'escriptor X m'interessa i l'escriptor Z no m'interessa. D'aquesta manera es creu que ho ha dit tot. Per aquest camí no hi pot haver crítica ni es fa justicia als literats.

En Samblancat està molt per damunt d'aquesta mena de definicions. En Samblancat és un home d'una gran cultura que té el bon gust quan escriu d'apagar l'espurneix de l'erudició i de posar a la punta de la ploma unes gotes de sentiment humà.

D'aquesta manera quan la gent el llegeix es troba compenetrat amb ell i el cor de la multitud es confon amb el cor de l'escriptor. Això explica l'adhesió espiritual o si voleu la devoció que en Samblancat ha desvetllar entre les classes populars.

Cercant la filiació de Samblancat s'ha parlat del gran aragonés Joaquim Costa. Una certa unitat de tremp i d'expressió coratjosa és indiscutiblement l'adjectivació de la raça aragonesa.

Per l'acidesa del seu verb, que sovint esdevé corrossiu—quin esperit independent no ha d'esser avui necessariament corrossiu?—us recorda Don Miguel de Unamuno. Peró Samblancat te mes equilibri i mes entusiasme que Unamuno. Sobre tot, aquest entusiasme devegades el porta a vibrar amb la força d'un Giovani Papini.

En definitiva Samblancat es un gran temperament de lluitador posat al servei de les causes justes del poble. I això el poble sempre sap agrair-ho. I mes ara que està tan desenganyat de redemptors inflats d'hipérbole i d'ambició.

La causa de la Xina

Aquest desvetllament dels xinesos que en principi les agencies burgeses ens volgué fer empassar com un moviment xenofol i fanàtic, sense cap ni peus, cada dia esdevé més interessant.

No es tracta d'una lluita de bandolers, ni de mandarins, ni de governadors. Son les classes mes escollides del pais. Son els intel·lectuals que s'han posat en contacte amb el poble per a defensar els seus drets. Són els homes que han estudiat a les universitats americanas i europeas i que han vist i aprés com els paisos es governaven i vivien en llibertat, els que volen per la seva terra allò que tenen els homes de les altres terres. En una paraula, la Xina vol viure amb dignitat.

Tan poca cosa com desitja i encara li és negada. I és perque contra els seus sagrats interessos s'hi troben oposats els interessos del capitalisme. Les grans companyies estranjeres que exploten la seva riquesa són les que ara li fan la guerra.

Són les grans potències colonitzadores que deien que li portaven la civilització les que l'oprimeixen brutalment. Rieu-se'n de molts colonitzadors.

L'interès de les grans potències i de les grans companyies ha sigut que la Xina es trobés sempre dividida en les seves lluites interiors i a mercé dels seus cacicats i capdillatjes, perqué això li treia força. A la Xina no se li ha portat la cultura, sino que se li ha volgut imposar un règim que conservés els seus habitants dins la barbarie, completament desmoralitzats, idiotitzats i animalitzats. D'aquesta manera no tindrien mai consciencia dels seus drets individuals i col·lectius. D'aquesta manera podien esser dominats facilment.

Però ha vingut el moment en que els xinesos desenganyats de la civilització en que els volien fer viure, han volgut ells mateixos, fer la seva civilització, la seva cultura, sense mestratges odiosos i sense tuteles. En aquest moment s'han donat compte de la seva miseria i han volgut redimir-se, acollint-se precisament a les idees fonamentals de la democracia i de la llibertat.

Però quina trista paradoxa. Són els mateixos pobles que en la gran guerra triunfaren per la justicia, la llibertat i els drets del pobles els que ara per les armes s'oposen a que els ciutadans de la Xina vulguin fer prevaldre aquets principis i aquets drets.

Un pensament d'Henry George

Aixís com l'individu ha d'esser just abans que generós, aixís la societat ha de basar-se en la justicia abans que en la benevolencia.

Si els seus fonaments no es basen en la justicia no es podrà sostenir l'estructura social

Una noticia

Retallem de la premsa diaria:

«La policia ha detingut, a Barcelona, l'ex-capità de la guardia civil Morales, el qual sembla que està complicat en les estafes comeses per una agència de Madrid.

Aquest capità es féu célebre en l'época de les bombes de Ruil. Tot sovint en descobria, fins que s'esbrinà que era ell mateix qui les posava».

Llibres rebuts

ACORAMENTS I GAUDIS, *poesies de J. Carner-Ribalta.*

Imprès per Joan Sauret, de Balaguer, i ornamentat amb simpàtics boixos d'Antoni Ollé i Pinell, el nostre estimat amic i col·laborador de JUSTICIA SOCIAL En J. Carner-Ribalta ha publicat des de París el seu primer llibre de versos, que du per nom «Acoraments i gaudis».

Es un llibre breu que conté moltes delicadeses. Un poc insegura encara, la vena poètica de Carner-Ribalta marca clarament el camí que ha d'empendre: la poesia tota finor, sobtil com el vol d'una papellona. Per això, el que més ens ha plagut és la part del llibre anomenada «Cisteli de fruita». Es aquí on veiem tot el temperament d'artista d'En Carner-Ribalta. Fixeu-vos, sinó, en aquestes imatges:

«Terròs de sucre amarat de sol
i de l'odor de brisa llevantina.»
. . . . . .
(Del poema «Taronges»)

«Ara diré la fruita temptadora
com l'enfilall de perles d'un collar.»
. . . . . .
(De «Raïms)»

«...—qui sap si en lloc de fruit, cal
(nomenar-la
una bella joguina?
. . . . . .
Per ço els rebecs ocells, que prou bé
(ho saben,
no mengen la cirera com gormands
—hi juguen, i la tasten, i s'esplaien
com infats.
I encara, per instint, com fan els nins,
no paren fins saber què hi ha al dedins.
(De «Cireres»)

No obstant ésser el «Cisteli de fruita» el que més ens ha plagut del llibre, el poema més ben reeixit de tots és, creiem, «Diumenges londinencs». En el «Cisteli de fruita», repetim, hi veiem el veritable temperament artístic d'En Carner-Ribalta; «Diumenges londinencs», segurament perquè és un poema més sentit, és més inspirat que el restant del llibre. «Diumenges londinencs» és tot emoció i un enyorament optimista molt original.

Però, per damunt de tot, la poesia de Carner-Ribalta té una altra qualitat: la sinceritat. El company Alfons Maseras, en el bell pòrtic que ha posat a l'obra la defineix magníficament. La sinceritat és una valor molt estimable i molt poc corrent. Quan un poeta la posseeix plenament, com En Carner-Ribalta, pot estar satisfet.

SURCO Y ESTELA, *poesies de Juan Gutiérrez Gili.*

«Surco y Estela» (publicat per l'Editorial Hijo de Miguel Casals) és el segón llibre de poesies del poeta espanyol Juan Gutiérrez Gili, profund amic de Catalunya, on viu procurant cada dia amb més intensitat penetrar la seva ànima.

Es un bon llibre, «Surco y estela». En mig la grisor—parlem en general, és clar—de la poesia espanyola, una obra com aquesta figura entre les millors de la seva literatura moderna.

Juan Gutiérrez Gili és un poeta excel·lent i bon coneixedor de les regles poètiques. Per això els versos de «Surco y Estela» són ben reeixils i precisos. Gutiérrez Gili és un home dotat d'una finíssima sensibilitat, i la seva obra és un tresor de delicadeses traduïdes en imatges magnífiques, justes, subtils. Són admirables les glosses de paisatge de l'obra, tota ella un seguit de descripcions de paisatges; però—cal dir-ho? els seus poemes no són clixés fotogràfics, són les teles plenes d'art d'un bon pintor. Amb imatges, tot el llibre una deliciosa cadena d'imatges, Gutiérrez Gili ens presenta l'essència de la natura.

La luna
Es la redonda
boca de la guitarra
que perdió su madera.

diu en un poema, per no citar altres exemples.

Veieu, també, quina modernitat tan simpàtica tenen aquests versos, Gutiérrez Gili és un home modern, modernissim. Però, el seu gran art no li permet mai que la modernitat el dugui cap a exageracions de gust dubtós, com tants casos trobem en la moderna escola poètica espanyola, amb la qual res té que veure Gutiérrez Gili, que la supera en tots aspectes.

R. T.

Advertim als corresponsals que en lloc de les acostumades Lletres de canvi els serán presentats simples rebuts per el cobrament de les liquidacions.

El creixement de Moscou

La superficie de Moscou ha atés en 1925, 28 500 hectàreas, quan en 1912 en tenia 17.482 La població era allavors de 1.617.700 habitants, mentre que ara és de 1.811.000, a desgrat de la guerra.

La mortalitat ha minvat considerablement. En 1924 han estat registrats 27.080 casos contra 39.126 en 1913.

Noves i documents

A l'entorn de les crisis industrials

No fa molt que hi hagué un conflicte a Espanya en les mines de carbó que anaven a ésser tancades en els moments de intransigència patronal. La cosa no està resolta definitivament. Actualment a Anglaterra aquesta lluita entre obrers i patrons minaires es gegantina. Els amos de les mines volen guanyar diners i proposen allargar la jornada de treball en l'interior de les mines i minvar els salaris. Actualment aquests treballadors anglesos extreuen carbó durant 7 hores diàries i cobren els jornals reduïts després de les vagues de 1920 i 1921. Els patrons—llurs llibres de comptabilitat—diuen que no guanyen degut a la competència alemanya. Les mines alemanyes rendeixen més, en igualtat de treball; són condicions naturals dels jaciments carbonífers que els fan més explotables i aquesta desigualtat en el diversos ir drets de la terra no es pot evitar. Per altra part els minaires alemanys treballen vuit hores en general i vuit i mitja en certs districtes i reunèixen per tant dos avantatges els exportadors alemanys sobre els anglesos, prescindint de moment de les qualitats de carbó.

Aquesta competència entre nacions si bé desvetlla l'enginy i estímul del treball dona com a resultat el que puguin acaparar la riquesa els que habiten terres privilegiades o els que renunciant l'esplai i la cultura espiritual dediquen totes les hores possibles i energies al treball material.

Sense la coperació entre tots els pàisos no es possible la solució dels problemes del viure i del treball amb harmonia amb els ideals obreristes. Sense le gran oposició i organització económica mundial que acabi amb la competencia, no vindrà a la terra el regnat del socialisme ni la lliberació del treballador.

La reforma agraria i el contracop del bolxevisme a l'Europa Mi jana

El passat diumenqe el company Pla publicà en «La Publicitat» un article amb aquest títol, en el que diu:

«He quedat parat de saber la transformació social que s'ha operat i s'està operant a l'Europa mitjana, d'ençà del bolxevisme, i astorat de constatar la meva gairebé absoluta ignorància sobre la qüestió i la intensitat de la reforma. Les agencies telegrafiques tenen la virtut d'ignorar totes les coses que interessen a la gent.

«.. Resulta que del bolxevisme ençà han creat una llei de repartiment de terres: Finlandia, Estonia, Letonia, Lituania, Txecoslovaquia, Alemanya, Austria, Hungría, Romania, Iugoslàvia, Bulgària i Grècia. Polonia està discutint el problema d'ara... A Alemanya, la llei diu que cada any s'haurà de repartir un número determinat d'hectàreas. A Letonia hi havia en el moment de la formació de l'Estat, tres cents propietaris inscrits en el registre. Aquestos tres cents propietaris dominaven tot el país. Avui a Letonia hi ha 200.000 propietaris que han quedat amb cinquanta hectàreas cada un (un kilometre de llargada per mig d'amplada).

«Cada país ha donat al repartiment uns tramits originals. A Hongria han estat els magistrats els que han adjudicat davant de cada famil a el tros de terra que per a llurs necessitats els ha correspost. A Letònia els agrimensors han parcel·lat el territori de la república, i tothom que ha volgut el seu tros de terra l'ha tingut... Els tecnics alemanys de la social-democracia han anat a Riga a estudiar la reforma.

...«Aquestes lleis obeixen a dos ordres de causes. En primer lloc foren dictades per aturar o posar una barrera al bolxevisme. En segon lloc,... per descongestionar les ciutats del gran nombre d'obrers sense feina.

...«Aquestes lleis agraries, que han acabat la esclavitut de la terra en una gran part d'Europa, són degudes a la por del bolchevisme, son un contracop dels esdeveniments de Moscou. I bé: aquests esdeveniments si no haguessin produit res més que això serien ja una gran cosa.»

GRECIA.—**Després del cop d'Estat**

Els actes d'insobordinació militar dirigits pel general Pangalos i que varen ocasionar la caiguda del govern presidit per Michalakopoulos en 25 de juny darrer tenien les apariències d'ésser l'intent d'establir una dictadura militar semblant a la entronitzada en altres pàisos. No obstant, el victoriós general va cuitar a manifestar, bon punt tingué organitzat el seu ministeri, que ell era el cap d'una fracció parlamentària i que confiava obtenir la confiança del país per mitjà de l'Assemblea Nacional que era la seva representació genuina.

En efecte, el nou govern va presentar-se al Parlament explicant els motius i objectius de la «pacífica demostració armada» que l'havia portat al poder i demanant un vot de confiança. El grup de Pangalos compta només 25 diputats, però, després de laborioses gestions, el dia 1r. de juliol va obtenir 185 a favor, 14 en contra i gran nombre d'abstencions. L'Assemblea es composa de 399 membres, però els vots obtinguts pel govern presents a la sessió.

El programa esboçat pel nou govern és en termes generals el de la reorganització del país incloent la de l'exèrcit i la marina. Una Comissió parlamentària treballarà en la preparació de la nova constitució de la República qual projecte estudiarà l'Assemblea en el nou periòde parlamentari que començarà el 15 d'octubre. Entre tant ha decidit ja reduir el servei militar de 18 mesos a 12, i ha passat a la reserva dotze generals. Ha reduit al mínim els drets d'entrada de la carn, peix, conserves de tota classe, llet condensada, etc., qnedant practicament sense taxa duanera tots els articles de primera necessitat. Una de les originalitats d'aquesta quasi-dictadura del general Pangalos ha estat la de posar en llibertat els comunistes de Salònica que sufrien condena i a tots els processats per propagandistes amb la benèvola advertència de que si reincidien serien afusellats després d'un judici sumaríssim.

NORUEGA. - **Mort il·lustre**

El 28 de juny va morir a Gamlehougen, prop de Bergen, a la edat de 69 anys, el gran polític norueg Christian Michelsen. A 22 anys va llicenciar-se d'advocat i en 1891 fou elegit diputat per Bergen. Al cap de tres anys va tornar a ocupar-se d'assumptes municipals i de la seva professió i no va reaparèixer en el camp polític fins l'any 1903 que fou novament elegit diputat per Bergen amb una gran majoria, essent tot seguit invitat a formar part del ministeri presidit per Hagerup. Al poc temps va dimitir el ministeri i Michelsen fou cridat a formar-ne un de propi.

Era el periòde de fricció entre Suècia i Noruega i Michelsen va constituir-se en el depositari dels sentiments nacionals dels noruegs conseguint una unió sagrada de tots els partits que va permetre sostenir una actitut resolta i digna la qual va culminar en la separació de Noruega de la monarquia dual en 1905. L'energia, l'habilitat i l'eloqüència genuina de Michelsen el feren indiscutible en aquell periode delicat i tèrbol i malgrat ésser el més jove del ministeri que presidia tots estaven pendents del seu consell. Va presidir el primer govern de la Noruega separada consolidant amb un tacte extremat l'obra de la independència del seu país i evitant trastorns, fins que, en 1907, perduda la salut, va haver-se de retirar a la seva casa pairal de Gamlehongen on ha mort ara mantenint la veneració de tots els seus compatricis els quals el consideren el més gran patriota norueg dels temps moderns. Era fundador del partit lliberal norueg el qual ha presidit fins a la seva mort.

GRAN BRETANYA. — **Els sense feina**

Es notable l'augment d'obrers desocupats a la Gran Bretanya des de que el govern conservador és al poder i segueix una política proteccionista. Ho és més, si es recorda que durant la campanya electoral els conservadors esgrimien la considerable xifra d'obrers sense feina com una prova de que la política socialista era contrària al benesrar i la riquesa del país. I és cert que mentre els socialistes tingueren el poder la xifra de persones sense feina no va augmentar. Ara, en canvi, podem oferir les xifres següents corresponents al 29 de juny darrer: Total d'obrers desocupats, 1.304.300 o sigui 5.633 més que la setmana anterior i 294.856 més que en 29 de juny de 1924, quan els socialistes governaven.

Crédits de guerra

Els prèstecs fets als seus aliats per la Gran Bretanya durant la guerra segons liquidació practicada en 31 de març de 1924 es representaven per les xifres següents:

França. .	623.279.000	lliu. ester.
Rússia. .	722.456.000	» »
Itàlia . .	533 300.000	» »
Iugoslàvia	28.481.000	» »
Polònia .	95.000	» »
Rumania .	24.778 000	» »
Portugal .	31.544.000	» »
Grècia. .	23.355.000	» »
Congo belga	3.550.000	» »

Aquest total de 1.980.828.000 lliures esterlines (65.476.269.540 pessetes) és més de quatre vegades el presupost anyal de Gran Bretanya ! és natural que inspiri certa inquietut al govern el qual, imitant als Estats Units, ha dirigit una nota a tots els Estats deutors dient que sense apremis ni indiferència, sino amb l'interés propi del cas, sembla arribada l'hora de considerar formalment en quina forma podria fer-se la liquidació d'aquests deutes que tan interessen a la Gran Bretanya. Es bo recordar que Gran Bretanya paga rel giosament el seu deute als Estats Units i que els Estats del continent europeu reben exactament les sumes que els hi corresponen en el repartiment de les entregues alemanyes d'acord amb el pla Dawes. Sembla que no és per demés, doncs, que la Gran Bretanya els hi recordi llurs obligacions, i que si són bons per cobrar haurien d'esser-ho per pagar.

Fulletons de JUSTICIA SOCIAL
Dissabte 25 de Juliol 1925

H. G. WELLS

Esquema de la Historia Universal

(Fragments i resum)

Per C. ROFES

Del Capitol III

La selecció natural i la transformació de les especies.

Convé enunciar clarament certs fets que pertanyen a aqueixa cosa nova, *la vida*, que vé a poblar les aigües al començament de l'era paleozoica.

Els éssers vius son dotats d'*un poder de creixença, gracies a l'absorció d'aliments; es mouen i es reprodueixen.* El moviment pot reduirse a l'expansió de les arrels o de les branques. La reproducció pot verificar-se per divisió dels éssers vius (el microbi) o mitjançant llavors o ous.

Cap ésser viu dura perpetualment. Sembla haver-hi per a cada especie *un límit de creixença.* Quan ha obtingut son ple desenvolupament, *madura,* comença a produir fills. Després l'individu envelleix i mor. Aquestos fets que són valedors per a plantes i pels animals no son vertaders per les coses que no viuen. Els cristalls minerals, per exemple; pero no hi ha límit a llur talla, no es mouen voluntariament ni tenen moviment a l'interior de llurs cossos. Tampoc hi ha reproducció en els sers no vius.

La creixença, la mort i la reproducció de les coses vives condueixen a conseqüencies verament meravelloses. Els fills nascuts d'una criatura viva són inmediatament o després de sufrir algunes transformacions (com les metamorfosis de les orugues en papellones) iguals al ser que els portà al món. Pero hi ha sempre una lleugera diferencia que constitueix la *individualitat.*

Certs individus serán més forts, més atrevits o més equipats per a reixir en la vida que els altres. Encara que en alguns cassos un accident pugui modificar el curs de les coses, *en general* els individus més ben prèparats es desenvoluparan i es reproduiran, mentre que els febles seran vençuts. Aquets últims seran menys capaços que els altres per procurarse l'alimentació i lluitar contra els enemics. D'aquesta manera a cada generació s'operará una tria de l'especie en la que la major part del elements febles o mal adaptats deuran cedir el lloc als elements forts i adaptats. Es denomina aquest procés *Selecció Natural* o *supervivencia dels més aptes.*

Cada especie, mentre les condicions de vida són les mateixes, s'adapta cada vegada d'una manera més perfecte a aquestes condicions, a mesura que les generacions es succeeixen.

Suposem ara que les condicions es modifiquen: l'individu que fins ara havia reixit pot molt bé fracassar i inversament el que no podia prosperar en el regim anterior pot trobar probabilitats per a desenrotllar-se. En aquest cas les especies es transformaran a cada generació. Imagineu, per exemple, que en una regió glacial, generalment coberta de neu, viu un animalet de pelatge bru-llanquinós. Els individus que tindrán el pelatge més gruixat seran els que patiran menys del fred i els de pelatge més blanc els menys vistos pel llurs enemics. Així en aquesta especie el pelatge guanyará un gruix i en blancor a cada generació fins un moment en que no hi hagi cap avantatge en tenir el pel més llarg.

Imagineu també que un canvi de clima porta la calor al país, el desembarassa de les neus i fa que sigui més vista la criatura de pelatge blanc i que l'abrigall del pel sigui un obstacle. Llavors s'operará una altra selecció. Si el canvi de clima es molt rapid pot conduir a l'exterminació de l'especie; si s'efectua gradualment l'especie, encara que tingui que passar per moments dificils podrá transformar-se i adaptarse lentament. Aquest canvi i adaptació s'anomenen la *Transformació de les Especies.*

Pot passar que el canvi de clima no s'operi en tots els paisos habitats per l'especie; pot donar se el cas que es verifiqui sols en una ribera d'algun extens oceá o en una vessant d'una cadena de montanyes. Una corrent submarina calenta, com el *Gulf-stream*, pot desviar-se, de manera que escalfi tan sols un dels costats de la barrera creada per la natura. Així del costat fred l'especie animal guardaria tota la blancor i tot el gruix del pelatge, mentre que en l'altre costat evolucionaria cap a un pelatge bru i lleuger. Altres canvis podran operar-se simultaniament. A les potes, per exemple, en una meitat de l'especie pel fet d'haver de gratar sovint a la neu.—Igualment la diferencia de clima entranyará un contrast en la classe d'alimentació oferta als animals la qual cosa podrá produir una modificació en les dents i en els organs interns de la digestió. Altres canvis poden operar-se en les glándules de la pell que segreguen el greix i la suor: en una paraula en tota l'extructura del cos. Pot arribar un temps en que les dues varietats d'aquesta especie, en altra época idéntiques, siguin tan diferents que semblin dues especies distintes. La divisió d'una especie, en el transcurs de moltes generacions, en dues o mes especies es denomina *Diferenciació de les especies.*

La vida passa en un món que mai para de modificar-se, per la qual cosa és *fatal* que la vida es vegi forçada a transformar se, que desapareguin antigues especies i n'apareguin de noves.

La selecció natural actua més a poc a poc en l'home que en cap altra criatura. Passen vint anys o més abans que un europeu es reprodueixi En la major part dels altres animals, en canvi, es llança a la vida la nova generació abans d'un any. Pels sers simplissims que aparegueren en les mars primitives, la creixença i la reproducció eren probablement qüestió d'hores i de minuts. La modificació i la diferenciació de les especies deurien ésser en conseqüencia extremadament rápides essent breu la vida com aquells dies i anys; i la vida havia ja produit una gran varietat de formes abans de que deixés senyal en les roques. El Registre de les Roques s'obra en el moment en que quasi totes les divisions del regne animal hi són representades. Les plantes ja són plantes i els animals, animals. S'aixeca el teló en un drama que ha tingut per escena el mar i quan ja fa temps que ha començat.

Pero quan en els oceans i en les terres descubertes per les marees la vida hi pul·lulava ja, la terra era encara, segons les nostres conjetures, un desert rocós en el que no hi havia cap rastre de vida.

Del capitol IV

La invasió de la terra ferma per la vida.

Les primeres criatures de consistencia gelatinosa devien morir quan es trobaven fora de l'aigua com les meduses es desequen i moren avui sobre la sorra. Pero en un món d'estanys formats per la plujà, de mars poc profondes, de platges arruixades per les marees, era favorable als éssers vius tota variació en l'estructura que permetés a l'ésser conservar l'humanitat durant les hores de marea baixa o de sequia.—Tot ésser encara avui dia no pot respirar ni digerir la seva alimenció.

Si ets conscient veuràs clarament el camí del teu deure:
Com a home, has d'ésser socialista.
Com a obrer, deus sindicarte.

S'ha publicat

A l'Ombra del Camí

llibre de poesies de

EMILI SALETA i LLORENS

amb un pròleg de l'

IGNACI IGLESIAS

... «A l'Ombra del Camí» col·loca al seu autor en un lloc distingit entre l'estol de lírics de les noves promocions que són glòria de Catalunya.

Edició paper de fil ornada amb boixos

5 ptes.

Es ven a totes les llibreries

Unió Gràfica

Societat Cooperativa de Producció

Aquesta institució, genuinament obrera, és un experiment viu d'emancipació social i econòmica. Té dret, doncs, a la solidaritat de les entitats similars i a l'ajut de tots els homes progressius.

Treballs d'Impremta de tota mena

Enric Granados, 33, interior

BARCELONA

Els nostres lectors no han d'oblidar que aquest número de JUSTICIA SOCIAL ha estat revisat per la censura governativa

Obrers del camp!
Llegiu i propagueu

"LA TERRA"

SETMANARI POPULAR

PORTAVEU DE LA «UNIÓ DE RABASAIRES DE CATALUNYA»

Es publica cada dissabte. *15 Cts.*

Redacció i Administració: Carders, 12, 1.r

BARCELONA

Company: Si sentiu les inquietuds que dignifiquen la condició humana dels oprimits, propagueu **JUSTICIA SOCIAL** periòdic socialista català.

"ACCIÓ COOPERATISTA"

Portaveu de la Federació de Cooperatives de Catalunya

Articles doctrinals sobre cooperacio: El moviment cooperatiu a Catalunya i a Espanya: Problemes socials relacionats amb la cooperació.

APAREIX CADA QUINZENA

Suscripció anyal: *4 ptes.*

Redacció i Administració:

Aurora, 11 bis. - Ciutat

Treballador!

Sigues digne de la teva condició humana!

Com a home, t'has de sentir ciutadà i laborar amb el socialisme per l'adveniment d'una societat millor.

Com a productor, t'has d'aplegar dins les organitzacions obreres, i treballar pel millorament immediat dels teus germans.

Què fas pel millorament de la nostra societat? Com contribueixes al manteniment de la premsa socialista i obrerista?

CRONIQUES XILENES

—

De Valparaiso estant

Hom escriu sota una impressió tràgica i dolorosa. Hom diu que retornem a eixa dictadura radical del funest Artur Alessandri, a aquells temps migevals que les lleis no eren més que la voluntat del governant crudel i tirà. República de Xilel Terra fins ara poc oberta a tots els vents de progrès i llibertat, avui rau sota el pes d'un «fascio», però «fascio» radical. Totes les vexacions es fan en nom de la llibertat.

Feia mesos que els treballadors de les pampes salnitreres, venen queixant-se i protestant dels mals tractes de part dels capataços o caps de colla; de que se'ls pagués amb «fitxes» i no amb moneda, cosa odiosa, puix el treballador té d'anar a canviar-les per aliments o robes a la «pulperia» de l'oficina salnitrera, que és propietat de la mateixa Companyia. No cal dir a quins preus pujen els queviures a les «pulperies» i que mai arriben els jornals a satisfer les necessitats de la vida. Les Companyies amb una mà donen i amb l'altra prenen a llurs obrers els jornals amb aquest sistema de «pulperias» i «fitxes», i no diem res de les mil trapaceries dels caps de colla per a minvar el pagament als que treballen a preu fet.

Endebades els salnitrers enviaven comissions amb memorials al president Alessandri. No rebien més que bones paraules; i de paraules no en viu ningú!

A primeries de juny començaren els diaris a dir que l'eixut era tant greu a la regió de La Serena i Coquimbo, que els camps s'assecaven i el bestiar es moria per manca de pastura, que les collites eren perdudes, i la fam feia estralls en els camps i en els pobles. Afegien que els homes se'n anaven vers les salnitreres cercant treball, restant sols les dones, vells i quitxalla a les terres famolenques. Hom deia que s'alimentaven d'herbes, rates i altres besties inmundes.

I el govern no posava remei ni ha posat encara remei al mal. Ni envia auxilis ni tracta de fer treballs on col·locar aquesta gent que vaga per força.

El matí del sis de juny, deien els diaris que a les pampes salnitreres havia esclatat una revolta comunista, que el poble s'havia fortificat dins les oficines «Coruña» i «Lucía», apoderant-se de les «pulperias» i administracions llurs. Però que sols hi hagué un empleat ferit, puix tots fugiren.

Els obrers atacaren amb dinamita i els carrabiners i l'exèrcit responien amb metralladores. La lluita a l'oficina «Coruña», segons les poques noves que la censura deixava passar, durà més de 24 hores i fou crudelíssima, sense humanitat ni compassió de cap mena de part de l'exèrcit que era comanat pel coronel Acacio Rodríguez. Tot seguit el govern envià al port d'Iquique, tres creuers de guerra, i donà amples poders al general De la Guarda, per a la repressió de la vaga i revolta.

Anaren venint noves confuses d'on no es treia més llum sino que el govern, dominava la situació. No s'ha parlat de càstics, fora de 180 homes deportats a una illa llunyana habitada per dissortats masells, que en diuen Pascua.

Però, anit arribà un parent meu, que és mariner mercant i viatja en naus que fan el comerç de cabotatge d'un cap a l'altre de Xile. Ve esgarrifat i plé d'indignació pels crims que ha presenciat a Iquique. Diu que els obrers revolucionaris són baixats de la pampa a Iquique on els embarquen en els creuers «Blanco Encalada» i «O'Higgins», que a la nit surten mar endins a fondejar, i ben lligats i de viu en viu, els vaguistes són llençats al mar. En-sent-demà retornen els creuers a la badia cercant nova càrrega. Les dones i criatures dels «fondeados», plorant van a inquirir noves. Però, amb l'estat de guerra no es deixa dir res ni a la premsa ni a la gent. Tres nits seguides vegé el meu parent eixos horribles assassinats de centenars d'infeliços, assassinats que romandran en el misteri, i hom que no ho sàpiga dirà que el govern radical no ha matat a cap dels revoltats.

O, badia d'Iquique, badia de les llàgrimes!... En sortir la nau mar enfora, el meu parent i tots els del vaixell, vegeren a la deriva, damunt les aigües, mants cadàvers dels «fondeados» per ordre del radical i amplament lliberal govern de N'Artur Alessandri. Retornem als temps migevals?

C. Goteres

Juny 1925.

Mentre els obrers, corpresos per la simplicitat dels dogmes, ens deixem impressionar per la faramalla de l'abstencionisme polític i abandonem la propia autoritat en mans dels altres estaments, ens haurem de sotsmetre, de grat o per força, a les lleis que els altres ens imposin.

Lletres al Director

ENTORN DE LA COOPERACIÓ

Idealisme

No; no! La Cooperació no ha de ésser la que ens proporciona el profit material de unes pessetes al final del semestre. La tasca de la Cooperació obrera de consum o de distribució ha d'ésser la de transformar l'actual estat de coses, començant per la de distribució d'articles de tota mena, sumant tots els esforços, actuant la cooperació conjuntament, dedicant-se a difondre-la, obrint grans establiments on el simpatitzants puguin proveir-se i gaudir del ventatge que ella pugui proporcionar.

La Cooperació té el deure, al nostre entendre, d'organitzar el treball de manera que la obertura d'aquests establiments fos obra nostra, de la Cooperació, més clar, que tots els treballs de construcció i de instalació siguin executats per una especie de «gildes» constituïdes a base de obrers de les Cooperatives, per compte de elles i a profit de les mateixes. Que a mesura que aquestes «gildes» o cooperatives de construcció adquirissin potència económica suficient i sota la direcció de técnics experts, emprenguesim obres de caràcter públic i particular suprimint l'empressari o intermediari. Aquesta entenem que és o hauria de ésser la orientació del cooperativisme per a organitzar el treball en l'art de la construcció. No tot han d'ésser monjetes!

En quan a l'abastiment de les Cooperatives, també ha d'ésser cosa nostra. Hem de fugir de que ens proveeixin els comerciants; els fabricants; hem de deixar d'engreixar al nostre enemic comú, el «capitalisme». Hem d'ésser nosaltres mateixos els qui ens emancipem. No, no hem d'esperar res dels altres, però, això no serà mentres cada Cooperativa vulgui anar sola, mentres aquestes, individualment o particularment, per potentes que económicament siguin, no vulguin sumar-se amb les altres. Unió es força, es reivindicació, es progrés.

Nosaltres, pobres il·lusos, o no hi veiem res o estém convensuts que per mitjà de la cooperació tot es realitzable.

No critiquem que les Cooperatives estableixin escoles particulars, però entenem que no es aquest llur camí: són les Cooperatives que han de fundar les escoles de la cooperació, amb professorat apte. No censurem que hi hagi set o vuit centes mutualitat, però, creiem que els homes i les famílies que integren la cooperació han de formar una sola mutualitat, tenint apotecaries propies per a proveirse de medicines. No podem creure en la eficacia de tantes asociacions per proporcionar cases propies a llurs seus associats; pero si que admetem la posibilitat de que ho fes una Cooperativa de habitació barata, amb cases propietat d'ella, on els seus socis poguessin gaudir de il·guer relativament a bon preu.

No, no concebim que la majoria dels obrers no actuin com a ciutadans, però, també entenem que la cooperació obrera que crea riquesa, que crea mutualitats diverses, que crea escoles, que aspira a la total emancipació humana, té el deure ineludible d'intervenir en la cosa pública, nomenant els seus representants, administradors en la ciutat i la provincia, i legisladors en la nació.

Els que robant hores al descans i al esbarjo, propaguem la cooperació en el sentit exposat, podem dir ben alt, que si la Cooperació obrera no progresa més, no és per culpa nostra. En tot cas la culpa serà de tots aquells somniadors d'altres sectors del obrerisme, que ignorants del que és i on va la cooperació, sols en veuen els defectes. Bo serà que sapiguem la fiualitat sel cooperativisme i es dicideixin a engroixir els nostres rengles.

B. Farré.

Als nostres amics:

JUSTICIA SOCIAL és un periòdic de desinteressats ideals renovadors que ha de viure tolament de l'entusiasme de la minoria d'homes conscients i generosos.

La *premsa industrial* té mil camins comercials, nobles o no, per a assegurar el seu manteniment.

La *premsa chantagista* viu amb negocis vils i amb subvencions tèrboles.

La *premsa anònima d'odis i escándols* és mantinguda per les baixes passions de la generalitat i protegida per la tafaneria dels inconscients.

La *premsa confessional* és nodreix de l'ignorància i de la mala fe dels homes.

La *premsa pornográfica* s'engreixa i prospera amb les turpituds patològiques de la humana bestialitat.

La *premsa deportiva*, per comptes de servar l'honorable lloc secundari que li correspòn, amenaça envaïr-ho tot per l'abrandament d'una moda que absorbeix tota la vida espiritual de certa joventut de peus grossos i cervell petit.

La *premsa política burgesa* té el viure assegurat per les grans empreses i pels vividors de la política que exploten les sagrades dolors del poble.

La PREMSA D'IDEES GENEROSES té de viure només de l'adhessió dels homes que pensen generosament.

A vosaltres ens adrecem!

Als obrers conscients, als intel·lectuals nobles, als estudiants dignes, als homes que pensen i sofreixen!

Cumpliu el vostre deure!

Llegiu i propagueu

JUSTICIA SOCIAL

col·laborant-hi, suscrivint-vos-hi, fent suscriptors, recaptant donatius.

Si ens acompanya el vostre entusiasme farem del nostre setmanari una ampla tribuna digna de l'esforç de tots.

No oblideu els obstacles que la situació política actual posa en el nostre camí ascendent.

JUSTICIA SOCIAL és la revista del Poble.

Es publica tots els dissabtes. Preu: 15 cts.

JUSTICIA SOCIAL

és l'únic periòdic de la nostra terra que recull en un sol ideari tots els desitjos del poble

DE GIRONA

Recrutament obrer

Si els nostres informes no ens enganyen, lo qual en dubtem per haber-los obtingut de company autoritzat; i fins diré que fa certa gràcia, que per solucionar un conflicte, cosa que creiem molt seriosa per perjudicar-se interessos d'abdós bàndols, s'hagi de recòrrer al NUNCI, fent que aquest cridi, al sò de la trompeta, les condicions en que poden anar a treballar els obrers carradors a les fàbriques que es troben en litigi amb els esmentats companys obrers, de Sant Feliu.

Les condicions que crida el nunci diu que són les mateixes que ja vaig donar-ne compte en aquestes planes fa tres setmanes, i no veiem pas que ara tot i el nunci, la trompeta i el «laudo» hi hagi probabilitats d'arreglar-se.

———

El «Centro de Unión Republicana» en reunió celebrada diumenge passat va acordar nomenar president del «Centro» al nostre volgut amic Dari Rahola, director de «El Autonomista». Li desitgem encert en aquest comés i al mateix temps prosperitat a la única societat de la classe obrera, democràtica, que avui existeix en aquesta ciutat i recomanem als obrers procurin no deixar-se agafar en algún casal que sota uns pomposos noms de democràcia, que no són més que mirallets de caçar «aloses», s'hi practica solament l'obra católica, apostòlica i antisocial, etc. del Sr. Ramón Rucabado.

M. Ros

El Treball és anterior al Capital, i independent del mateix. El Capital és sols el fruit del Treball, i mai hauria existit sense ell. El Treball és superior al Capital i mereix molta més consideració.

ABRAHAM LINCOLN

Per a ajudar a JUSTICIA SOCIAL

49.ª llista de quantitats rebudes

S. C., 10 ptes.; J. B., 1 pta.; R. D. R., 3 ptes.; J. P. i E., 2 ptes.; M. R., 10 ptes.; M. V., 10 ptes.; C. P., 2 ptes.; Dr. J. A., 5 ptes.; M. C., 2 ptes.; A V., 5 ptes ; J. C., 5 ptes.: J. R., 2 ptes.; M. E., 5 ptes.; J. C., 25 ptes.; S. C., 2 ptes.; F. V., 1.

Total, 90 ptes.

A tots el nostre agraiment.

Si hom es diu lliberal, i per justificar-ho, obra lliberalment però sense posar-hi el cor, es trobarà en una posició tan mesquina que la seva vida no podrà cumplir res d'excelent. Inútil haurà sigut la seva naixensa, i inútil la seva mort.

Del TRIPITAKA XINESC

"Company!"

per Màxim Gorki

PREU: 10 cèntims

Demaneu aquest interessant fullet a l'administració de JUSTICIA SOCIAL.

Justicia Social

SETMANARI SOCIALISTA

2.ª època

CIÈNCIES - LITERATURA - ARTS

REDACCIÓ:

Carrer de Guardia, 14, pral. - BARCELONA

ADMINISTRACIÓ:

Marcial Badia, Creu Vermella, 23. - REUS

REDACTORS i COL·LABORADORS.

Gabriel Alomar - Serra i Moret Josep Comaposada - Alfons Maseras - Dr. Aguadé Miró - Cristòfor de Domènec - J. Carner Ribalta - J. Llorens i Artigas Dr. E. Mira - J. de C. Serra Ràfols Dr. Joaquim Xirau - Francesc X. Casals - "Apa„ - Rossend Llates Dr. Muntanyà - Francesc Viladomat - Sara Llorens - Manuel Galés "Galdric„ - Marius Vidal - Ferrán Cuito - B. Farré - Josep Ricart i Sala - Manuel Escorza - Dr. J. Estadella Arnó - J. Recasens i Mercadé - Rafael Campalans - Francesc Gandia - Dr. Josep Amorós Emili Saleta - "Shum„ - F. Cañadas - Josep M.ª de Sucre - J. Roure i Torrent - Manuel Alcàntara i Gusart - Dr. Cosme Rofes - Ignasi Iglesias - Roc Guinart - Puig Pujades - Joan Fronjosà - Balagué Baró - R. Ràfols Camí - Jaume Cardús - J. Duràn i Guardia - Joan Forment.

REDACTORS-CORRESPONSALS

Albert Schneeberger - Rafael Ramis, *França*
Joan Comorera.—*Argentina*
Carlota Goteres.—*Xile*
René Lyr.—*Bèlgica*
Roberto Marvasi.—*Itàlia*
Dr. Andrés Ovejero.—*Madrid*

PREUS D'ABONAMENT:

Catalunya i Provincies:

Trimestre, 2'50 ptes. - Mig any, 4'50 ptes. Un any, 8 ptes.

Estranger:

Mig any, 5'75 ptes. Un any, 10'50 ptes.

JUSTICIA SOCIAL *és l'únic periòdic socialista que es publica a Catalunya. Teniu el deure d'ajudar-lo.*

SUSCRIVIU-VOS-HI

personalment a la redacció o a l'administració, o bé trametent l'import de l'abonament a l'administrador, amb segells de correu, gir postal, etc.

Preguem als nostres suscriptors per trimestres se serveixin renovar llur suscripció.

Correspondència administrativa

Barcelona.—F. M.—Rebudes 2'50 ptes., suscripció Agost-Octubre 1925.

Ceuta.—J. F.—Idem 9 ptes., 4'50 de la seva suscrició fins a Març 1926 i 4'50 de S. A. de Barcelona, suscripció Desembre.

TIP. JUSTICIA SOCIAL - REUS